

vero episcopus in cujus parochia memoratum venerabile monasterium vel res ejus ac possessiones constiterint, faciendæ tantum ordinationis ac promotionis sacerdotum atque levitarum, vel conficiendi chrismatis sibi tantum concessa licentia. Dispositionem autem venerabilis loci gerere aut conversationem canonicorum exquirere, religioso abbati ejusque deano, vel quique probatissimi in eodem monasterio fuerint; quod etiam prefati presules consona sententia desinuerunt decernimus; neque per occasionem canonicæ disciplinæ rimandi atque servandæ quaslibet eis importent injurias, sed liberam licentiam salubriter habere statuimus. Qui autem hujus constitutionis institutum irrumpere, aut qualibet præsumptione vel occasione tentaverit evertire, vel de decimis eorum potestate per legitimos annos subditis (aut ferre) perpetuæ damnationis cumulum cum sanctæ legis prævaricatoribus se noverit perferre, nisi digna satisfactione correxerit; quod temeraria cupiditate aggredi tentaverit, potestate igitur in beato Petro apostolorum principe concessa a Domino ligandi et

A solvendi, ita eo dicente: *Quæcunque ligaveris super terram, erunt ligata et in cælis, et quæcunque solveris super terram, erunt soluta et in cælis (Matth. xvi)*; virtutis hujus confidentia nitentes cæli aditum cupiditatis suæ malitia obice claudimus sub anathematis vinculo, qui huic pernecessario beneficio in subtractione collatarum rerum et honorum consentiens aut cooperato adfuerit, nisi, ut præmissimus, divino fretus auxilio, correctionis munere resipuerit, invasam restituerit ac neglecta satisfecerit. Hujus autem definitionis ac apostolicæ determinationis sententiam inviolabiliter a cunctis fidelibus quæsumus observandam, quam, ut certius credatur et irrefragabiliter observetur, manus propriæ subscriptione adnotatè curavimus, perpetuumque manendam statuimus. B Scriptum per manum Bonifacii archiscomiti Romanæ Ecclesiæ, in mense Aprili, indictione septima. Bene valeat.

Data quinto Idus Aprilis, anno undecimo pontificatus domini Leonis papæ III, anno sexto Carolo regnante imperatore magno.

II.

STEPHANUS IV.

STEPHANI IV BULLA PRO MONASTERIO FARFENSI.

(Anno 817.)

[Apud Muratorium, *Res. Ital. Script.* II, II, p. 366.]

STEPHANUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Domino filio INGOALDO religioso presbytero et monacho, atque abbati venerabilis monasterii sanctæ Dei genitricis Mariæ, quod ponitur in Pharpha, in loco qui nuncupatur Acutianus, suisque successoribus in perpetuum.

Cum magna nobis sollicitudine instat cura pro universis Dei Ecclesiis ac bonis locis vigilandum, ne aliquam necessitatis facturam sustineant, sed magis propriæ utilitatis stipendia consequantur, ideo convenit, nos pastorali tota mentis aviditate eorumdem venerabilium locorum maximæ stabilitatis integritatem procurare et sedule ad eorum utilitatem subsidia illic referre, ut Deo nostro omnipotenti id, quod pro ejus sancti nominis honore, et ad laudem atque gloriam ejus divinæ majestatis ejus venerabilibus nos certum est contulisse locis, sit acceptabile, nobisque ab ejus locupletissima misericordia digna hujusmodi pii operis in sidereis conferatur arcibus remuneratio. Igitur, quia petistis a nobis quatenus ex nostra largitate nostroque dono concederemus vestræ religiositati ac monasterio vestro confirma-

C Antibus et appendicibus suis in integram, fundum Calistianum in quo est ecclesia sancti Laurentii, fundum Pompeianum, fundum Pinianum, fundum Cervinariam, fundum Marianum in quo est ecclesia sancti Paterniani, fundum Arturianum, fundum Ordeolum, fundum Mutella, ubi est ecclesia sancti Angeli, sicut a tempore Adriani papæ ab ipso venerabili monasterio possessum est, fundum Urbanum qui et Vicus-auro vocatur, ubi est ecclesia sancti Viti, cum pratis, silvis et aquimolendis, vel omnibus ad eum in integram pertinentibus, ex fundo Adriano uncias tres in quo est ecclesia sancti Valentini, fundum Medianum, fundum Casalmontis, ex fundo Arverriano unciam unam, ex fundo Terniano uncias vi, ex fundo Antiano uncias ix, ubi est ecclesia sancti Felicis, fundum Agellam, fundum Cicilianum in quo est ecclesia sancti Donati, fundum Paterni nem, fundum Gignianum, ex fundo Scandiliano uncias iv, fundum Cryptulæ, fundum Marcianellum per uncias iv, fundum Apicianum in quo est ecclesia sancti Gordinari, fundum Scapianum, fundum Testa, fundum Cerituum, fundum Alianum, fundum Turris ubi est ecclesia sancti Laurentii, ex fundo Pendigiano uncias ii, fundum Casarianum, fundum Ventilianum, fundum Fornicata cum trajecto suo seu Gualdo in integram pertinentibus, ex fundo Germaniciano un-

Fisinianum, fundum Canianum, fundum Lurignia- A num, fundum Balburianum, ex fundo Classicellæ unciæ III ubi est ecclesia sancti Petri, ex fundo Fuliniano unciæ VI, ex fundo Rigiano unciæ VI, ex fundo Pontianolo unciæ VI, fundum Perticatulæ, ex fundo Aurificis unciæ VI, fundum Pacilianum, ex fundo Casiano unciæ VI, in quo est ecclesia sanctæ Justæ, fundum Mellianum, in quo est ecclesia sanctæ Eugenæ, ex fundo Figniano unciæ III, ex fundo Cisternulæ unciæ VIII, ex fundo Occiano unciæ VII, et semis, fundum Olivolam, fundum Pontianellum, ex fundo Ursuli unciæ IX et scrupulos III, item ex fundo Bussuli unciam unam, ex fundo Macerulæ unciæ VI, ex fundo Rufiani unciæ III, in quo est ecclesia sancti Stephani, ex fundo Macerulæ unciæ IV, ex fundo Cassiani unciam unam, ex fundo Rapiciani unciam unam et semis, ex fundo Mediana unciæ II, ex fundo Marciani unciæ II et semis, ubi est ecclesia sancti Victoriini, ex fundo Prata unciæ III, ex fundo Argasiano unciæ IV, ex fundo Catoniano unciæ II, in quo est ecclesia sanctæ Sabinæ, ex fundo Arsura unciæ IV, ex fundo Agellari unciæ II, ex fundo Latiniano unciæ II, ex fundo Altariolo unciæ II, ex fundo Argosiano tres partes de unciæ, ex fundo Petiniano unciæ II, ex fundo Paptiano unciæ IV, ex fundo Domitiano unciæ IV, in quo est ecclesia sancti Stephani, ex fundo Cispiniano unciæ III, ex fundo Cisiniani unciæ IX, in quo sunt ecclesiæ sanctæ Mariæ et sancti Silvestri, ex fundo Lacaniano unciam unam, ubi est ecclesia sancti Petri, ex fundo Begiano unciæ II, ex fundo Cipriano unciam unam, ubi est ecclesia sancti Calistrati, ex fundo Belgiani unciam unam, et semis, fundum Catilianum, fundum Cryptulæ, fundum Montanianum, fundum Retlianum in quo est ecclesia sancti Abundii, ex fundo Lamniano unciæ III, fundum Turianum in quo est ecclesia sanctæ Mariæ, fundum Morianulæ, fundum Follianum in quo est ecclesia sancti Sabini, ex fundo Monumenti Cupi unciæ III, fundum Tervilianum, ex fundo Prætoriole unciæ III, ex fundo Serviliano unciæ III, ubi est ecclesia sancti Anthimi, ex fundo Gabiniani unciæ II, ex fundo Lavariani unciæ . . . semis, ubi est ecclesia sancti Getulii, ex fundo Leugianello unciæ IV, fundum Aurianum in quo est ecclesia sancti Laurentii, ex fundo Tulliani unciæ III ubi est ecclesia sancti Valentini, ex fundo Mucciani unciæ III, fundum Paternum in quo est ecclesia sancti Valentini, ex fundo Vassiano unciæ VI, in quo est ecclesia sancti Victorini, ex fundo Cassiano unciæ VI, in quo est ecclesia sancti Cesigii, ex fundo Oricignani unciæ VI, in quo est ecclesia sancti Petri, ex fundo Silignano unciæ III, ubi est ecclesia sancti Angeli, ex fundo Graniano unciam unam, fundum Nignianum in quo est ecclesia sanctæ Helenæ, fundum Mallianum in quo est ecclesia sancti Juvenalis, ex fundo Atiani unciæ III, ubi est ecclesia sancti Petri, ex fundo Robe unciæ VI, ex fundo Prætoriole unciæ VI, ubi est ecclesia sancti Sebastiani, ex fundo Usiani qui et Hilianus vocatur, unciæ VI, in quo est ecclesia san- B stæ Anatoliæ, ex fundo Feclinulæ unciæ VI, ubi est ecclesia sanctæ Victoriæ, ex fundo Paterno unciæ VI, ubi est ecclesia sancti Victorini, ex fundo Salliano unciæ III, ubi est ecclesia sancti Martini; ex fundo Curiliano unciæ III, fundum Forianum, in quo est ecclesia sancti Tolomei; ex fundo Jusiano unciæ III, ex fundo Aciliano unciæ semis. Seu et medietatem de Gualdo, qui dicitur Laurus; et medietatem de portione Probatii Castaldi; ex fundo Paterno unciam unam et semis; ex fundo Valeriano unciæ semis, in quo est ecclesia sancti Martini; ex fundo Corviano unciæ VI, ubi est ecclesia sancti Pancratii; ex fundo Bagiano terram modiorum VI, ex fundo Vorrivano unciam unam et semis; ex fundo Lavigiano unciam unam et semis; ex fundo Vicarii unciæ III; ex C fundo Acutiano unciæ VIII, in quo est ecclesia sancti Gregorii. Fundum Montianum, in quo est ecclesia sancti Angeli; fundum Farianum; fundum Paternam, positum in Variano, et in Tulliano; fundum Jussianum in integrum. Ex fundo Agelli unciæ IX; fundum Sensianum, in quo est ecclesia sancti Anthymi; fundum Privatis; fundum Albuicianum cum appendicibus suis. Gualdum Tancies in integrum per loca designata, sicut primitus ab ipso monasterio possessum est. Fundum Findilianum unciæ II, ex fundo Passiani unciæ VI, ex fundo Antariani unciæ VI, ex fundo Casæ-Surdæ unciæ II, ex fundo Terviliani unciæ VI, ex fundo Casæ-Candidæ unciæ VI, ex fundo Polliani unciæ VI, ex fundo Bajani unciæ VI, ex fundo Belusiani unciæ VI, ex fundo Serviliani unciæ IV, ex fundo Mussini unciæ VII, ex fundo Seriolæ unciæ III, ex fundo Mariani unciæ VI, ex fundo Serviliani portiunculam unam; ex fundo Sisiani unciæ VII, ex fundo Catiniani unciam unam, ex fundo Gaii mediam unciam, ex fundo Turriani unciæ XI, ex fundo Bariani unciæ XI, ex fundo Salisiani unciam, ex fundo Bastani, ubi est ecclesia sanctæ Mariæ. Fundum Corbonianum, fundum Luccianum, ubi est domus culta in integrum. Ex fundo Ariani unciæ II, ex fundo Septiniani unciam unam et semis. Item ex fundo Septiniani unciæ VII. Inter ea casalem Pipinianum cum casis et vineis, seu olivetis et colonis; item casalem Scandilianum per unciæ VIII, necnon et casaliculum, qui nominatur Antiquus. Ex D casale Antiano unciæ VI, et olivetum in Proporaria, ad quorum vices suscepti sancta nostra ecclesia temporibus domni Adriani papæ a suprascripto venerabili monasterio tuo commutationis nomine, id est in casale Flaviano unciæ II et semis. Item casalem Canopum in integrum cum casis, vineis, olivetis atque colonis. In casale Ortisano unciæ IV, in casale Argasiano unciæ III, in casale Cæsariano unciæ VI, in casale Fabriciano unciam unam, in casale Valeriano unciæ II, in casale Secundiliano unciæ VI, Utrosque vero casales cum domibus, vineis, olivetis atque colonis tantum, qui a prædecessore nostro domno Adriano papa dati sunt, quoque recepti. Nunc autem prænominatos, fundos, vel unciæ suprascriptorum fundorum, seu ecclesias, casas, vineas,

prata, silvas, salicta, rivos, aquas, necnon aquæ-
molas, oliveta cum vineis, appendicibus suis et
colonis, atque familiis ad eos generaliter in inte-
grum pertinentibus, sicut a prædecessorum nos-
trorum Patrum per privilegia sanctæ recordationis
domni Adriani quondam papæ eidem venerabili mo-
nasterio confirmata sunt auctoritate; et sicut pri-
mitus, et nunc ab ipso venerabili monasterio possessa
sunt, permanenter a præsentis decima indictione,
tuæ religiositati tuisque successoribus abbatibus
sancti monasterii in perpetuum concedimus deti-
nendum. Sub ea videlicet ratione ut omnibus diebus
vitæ vestræ dum ipsum constiterit venerabile mo-
nasterium, quotidianis diebus, quando cantilenam
perficitis in eodem sancto monasterio, pro remis-
sione peccatorum nostrorum centum *Kyrie eleison* B
exclamare studeatis. Hos vero omnes prædictos
fundos, vel uncias existentes ex corpore patrimonii
nostri Sabinensis juris sanctæ Romanæ, cui Deo
auctore deservimus, Ecclesiæ, habentes, ita sane
ut a te tuisque successoribus abbatibus sancti mo-
nasterii singulis quibusque indictionibus pensionis
nomine rationibus a ecclesiasticis x auri solidi per-
solvantur, difficultate postposita omni, quæ indigent
defensione; seu meliorare prædicta loca indifferen-
ter vos sine dubio procuretis efficaciter; nullaque
præterea ad dandam annue pensionem a vobis mora
proveniat; sed actionariis sanctæ nostræ Ecclesiæ
apto tempore persolvatur. Statuentes apostolica
censura sub anathematis interdictione, et divini
iudicii obstationibus, nulli unquam liceat nostro-
rum successorum Patrum, vel aliæ magnæ parvæque C
personæ, ex ipsis locis, fundis et casalibus, quæ a
prædicto domno Adriano papa data sunt, et a nobis
confirmata, sicut superius legitur, in integrum in
usu et utilitate sancti monasterii, penitus auferre.

* An potius *rationalibus*, aut *actionariis*, ut infra

A aut ex eisdem venerabilibus locis jure alienare; sed
nec ullam violentiam jacturæ ibidem inferre præ-
sumat; potius autem omnia hæc superius annexa
sub annua sanctæ nostræ Ecclesiæ persolvenda pen-
sione, nec non et centum *Kyrie eleison* pro nostris
facinoribus exclamandum, sic per hujus nostri pri-
vilegii paginam ac auctoritate domini nostri beati
Petri principis apostolorum sub jure et ditione ipsius
monasterii perenniter permanenda confirmamus, ad
laudem Redemptoris nostri Domini pro substenta-
tione monachorum, illic ejus matris dominæ nostræ
servientium clementiæ, quatenus hoc beneficium
ipsius Dei famuli adepti, nostri memores in suis
existant crebris orationibus, ipsum Deum centum
Kyrie eleison exorando. Hæc vero omnia a nobis
corroborata in perpetuum immutata permanenda
sancimus. Si quis autem, quod non optamus, teme-
rator extiterit de his quæ a nobis pia consideratione
confirmata sunt, sciat se domini nostri principis
apostolorum beati Petri auctoritate anathematis vin-
culo innodatum, et cum diabolo et omnibus teteri-
mis pompis ejus, atque cum Juda traditore Domini
nostri Jesu Christi in æternum inextinguibili igne
colligatum. Porro qui custos et observator extiterit
hujus nostræ apostolicæ institutionis, quæ a nobis in
ipso venerabili monasterio concessa est, benedictio-
nis gratiam vitamque æternam a misericordissimo
Deo nostro coram sanctis omnibus mereatur.

Scriptum per manus Christophori scriniarii in
mense Januario, indictione 10. Bene valete.

Datum x Kalendas Februarii per manus Theodori
nomenclatoris sanctæ sedis apostolicæ, imperante
domno Ludovico piissimo Augusto a Deo coronato
magno pacifico imperatore anno 3, et patriciatus ejus
anno 3, indictione 10.

III.

PASCHALIS I.

I.

PASCHALIS I BULLA PRO MONASTRIO FARFENSI.

(Anno 817.)

[Apud Muratorium, *Rer. Ital. Script.* II, II, p. 317.]

PASCHALIS episcopus, servus servorum Dei, dilecto
in Christo filio INGOALDO abbati monasterii sanctæ
Mariæ, quod ponitur in Farfa, in loco qui nominatur
Acutianus, tuisque successoribus in perpetuum.

Cum magna sollicitudine nobis instat cura pro
universis Dei Ecclesiis ac bonis locis vigilandi, ne
aliquam necessitatis jacturam sustineant, sed magis
proprie utilitatis stipendia consequantur; ideo con-

D venit nos pastorali tota mentis aviditate eorumdem
venerabilium locorum maximæ stabilitatis integrita-
tem procurare, et sedule eorum utilitatum subsidia
illic conferre, ut Deo nostro omnipotenti id quod
pro ejus sancti nominis amore, et laude, atque gloria
ejus divinæ majestatis, ejus venerabilibus nos certum
est contulisse locis, sitque acceptabile nobis, quæ ad
ejus locupletissimam misericordiam digna hujusmodi
pii operis in sidereis conferatur arcibus remuneratio.
Igitur quia petistis a nobis quatenus ex nostra largi-
tate nostroque dono concederemus vestræ religiosi-
tati monasterii vestri confirmationem, eorumdemque
bonorum quæ habet amodo et habiturum erit in